

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementiških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 255.

V Ljubljani, v sredo 6. novembra 1895.

Letnik XXIII.

Izredna seja ljubljanskega mestnega zbora.

V večerajšnji izredni seji je predlagal odbornik dr. vitez Bleiweis, naj se z ozirom na potresno katastrofo, pri kateri se je naš presvetli cesar pokazal tako skrbnega očeta, postavi na enem javnem ljubljanskem trgu spomenik cesarju v znamenje hvalečnosti in neomejene vdanosti do vladarja. Ta sklep je bil soglasno in z velikim navdušenjem vsprejet. Nato so se se izvolili nekateri gospodje z ozirom na zasluge, katere so si pridobili vsled potresne katastrofe za častne meščane.

Soglasno je bil izvoljen za častnega meščana p. n. g. Marki Baquhem, ki je prišel kot bivši minister notranjih stvari osebno v Ljubljano prepričati se o razdajanju, katero je povzročil potres, ter potem zdatno podpiral v ministerstvu akcijo za podporo.

Drugi je bil za častnega meščana soglasno izvoljen deželni predsednik Viktor baron Hein. Ako kedo v resnici zasluži to odlikovanje, zasluži je v polni meri naš deželni predsednik, ker se je ves čas v resnici žrtvoval in neumorno deloval, da se je vsestransko izvajala pomožna akcija v korist po potresu poškodovanega mesta in njegovih prebivalcev. Posebe mu je mestni zbor dolžan hvalo, ker je magistratu odvzel mnogo bremen ob tej žalostni priliki ter tudi resno spregovoril z magistratom, kader je videl, da županstvo ne posluje tako, kakor to zahtevajo koristi mesta. Lahko rečemo, da bodo vsi ljubljanski prebivalci brez ozira na narodnost in politično prepričanje z veseljem in zadovoljnostjo pozdravili to zaslužno odlikovanje dež. predsednika barona Heina.

Nadalje si je načelnik narodno-naprednega kluba v mestnem zboru, dr. vitez Bleiweis osmelil, dati najkrutejšo zaščito vsemu slovenskemu narodu, da je v smislu klubovega sklepa, v katerem nosijo zvonec gg. dr. Tavčar, Ivan Hribar in dr. Majaron, predlagal za častnega meščana ljubljanskega mesta — barona Schwegelnaja baje z ozirom na zasluge, ki si jih je pridobil kot član dunajskega odbora za nabiranje darov po potresu poškodovanim. Ta predlog je vsprejela narodno-napredna večina mestnega zbora. — Jediní „brezdomovinec“ odbornik Kalan je v smislu manjšine izjavil, da iz svojega stališča nikdar ne more glasovati za ta predlog. Posebno navdušeno in iz prepričanja sta za to glasovala tudi dr. Tavčar in dr. Majaron. Zastonj so svarili nekateri res narodni mestni odborniki pred tem korakom, ki mora spraviti narodne naprednjake ob vso veljavo, ker s tem slovesno urbi et orbi naznanijo, da v njih vrstah narodnosti — ni več nobene!

Mi o baronu Schwegelnaju ne bomo govorili, on je znan kot pristen nemški liberal in to vse pové. Toda kaj hočemo reči o slovenski stranki, katere glasilo je vedno napadalo barona Schwegelnaja, ako cvet te stranke temu možu podeli najčastnejše mesto, katero sploh Slovenci komu dati moremo, da ga izvoli častnim meščanom prvostolnice slovenske!! — Izrednih zaslug pri nabiranju darov nima baron Schwegel in, ko bi jih tudi imel,

zadostovala bi zahvala mestnega zbora, ne pa tako odlikovanje. — Toda tako je moralo priti. Stranka brez načel, kakršna je „Narodova“ stranka, mora strmoglaviti v tak propad. Tega za narodno-napredno stranko sramotnega in njo vničujočega sklepa ne izbriše več noben izgovor. Mi o tem ne izgubljam nobenih besedij, dovolj je, da smo to slovenskemu svetu naznanili. Kar je še zdravega v našem narodu, mora se odločiti od stranke, ki je svojo čast in jedin pogoj svojega obstanka steptala z nogami, ter s tem zaslužila, da jo življenjatrudno narod zakoplje v grob, kateri si je sama izkopala.

Nadalje je bil izvoljen častnim meščanom grof Harrach, podpredsednik dun. pomožnega odbora za Ljubljano, in z večino glasov dvorni svetnik Suklje, tajnik onega odbora. — Častnemu meščanu grofu Hohenwartu se je soglasno izrekla zahvala.

Rane kmetijskega stanu.

(Govoril na shodu v Kamniku komendski župan gosp. Andrej Mejač.)

(Konec.)

Sedaj pa preidimo na lovski zakon! Tudi vprašanje o lovskem zakonu je že dlje časa na dnevnem redu, vendar stojimo še vedno tam, kjer smo bili pred leti. Da se more lovski zakon na korist kmetu preustrojiti, to je menda dovolj jasno, ako pomislimo, koliko škode povzroča zajec na polju in pri sadonosnem drevju! In kaj ima kmetovalec od tega, vé gotovo vsak med nami. Jaz sam sem najemnik lova, a kot kmetovalec rečem: ko bi danes vse zajce obsodili na smrt, to se pravi, ko bi ga smel vsakdo ubiti, kdor hoče, bilo bi za naše kmetijske razmere najbolje!

Naj zagovarjajo nekateri zajca še tako, mi kmetovalci bodemo stali na stališču, da zajec ni nič manji škodljivec, kakor n. pr. poljske miši ali pa poljski črv, in tudi ne smemo preje odjenjati, da dosežemo preustrojitev lovskega zakona v tem smislu!

Pred nekaj leti je prišel na vrsto v dež. zbor predlog o legalizaciji, to se pravi: Stavljal se je predlog, da se zamore vsako dolžno pismo in vsaka pobotnica do 100 gl., kjer je potreba legalizacije, to je notarskega potrdila podpisov, tudi doma legalizirati, ne da bi bilo treba iti k notarju. Ta predlog so podpirali naši katoliški narodni poslanci, a nasprotni stranki, ki obstoji iz več notarjev in advokatov, ni bil po volji in je propadel; zakaj, to vé že vsak vrabec vrhu strehe.

Pa še nekaj drugega je razburilo v predzadnjem zasedanju duhove v ljubljanski reduti. Keroški državni poslanec Peitler stavljal je v državnem zboru predlog, naj se notarijat podržavi, to se pravi: pri sodnji naj bode jeden ali več uradnikov, ki bi oskrbovali posel sedanjih notarjev. Sami veste, kako važna bi bila ta naprava, koliko bi bilo manj troškov, pa mogoče tudi manj pravnih in tožb. Takrat se je zaradi tega vnel hud vihar v deželnem zboru. Kmetovalci pa smo tedaj spoznali, kdo je naš prijatelj in kdo naš nasprotnik! Takrat smo videli, kako so se

liberalni poslanci v deželnem zboru, slovenski in nemški, protivili našim koristim.

Sedaj sem povedal štiri najvažnejše stvari; je še mnogo drugega, kar bi se dalo omeniti, pa naj bode; prihranimo za drugi pot! Kot davkoplačevalci imamo pravico, da tudi malo pogledamo, kako je bivši deželni zbor kaj gospodaril?

Da plačujemo visoke deželne naklade, to vemo vsi, da zajema dežela, bi rekel, kakor iz zlate jame res lepe dohodke od deželne naklade na žgane pijače, je tudi obče znano. Zato so pa tudi nekateri gospodje pri zeleni mizi bili zelo radodarni s tisočaki! Ko se je šlo n. pr. za deželno gledališče, bilo je stavljen v proračun 190.000 gl. Toda gospodje so odobraval vedno in vedno nove račune, in tako je prišlo, da stane gledališče čez 300.000 gl. Vprašam vas, možje, kaj pa je gledališče ali teater za nas, kake koristi imamo mi od te naprave? Naj mi ne reče nihče, da sem nazadnjak, nasprotnik kulturi in zato nasprotnik gledališča, nikdar ne, toda kot kmetovalec nikakor ne morem mirno gledati, da se je ta velika svota, deloma tudi nabrana iz kmetijskih žuljev, potrosila za gledališče, ki ima prvi pomen za Ljubljano, za imovite in izobražene stanovce!

Čas poteka; omenim naj samo še jedno stvar. Letos se je otvorila nova deželna bolnišnica. In kaj pravite, koliko stane ta zavod? Veste koliko je sedemkrat stotisoč, ali bolj po domače, pol milijona pa še dvestotisoč po vrh! Kaj ne, to je svota; no, pa tudi pošteno rečeno, saj to ni jedna sama hiša, to je cela kopa hiš, večji kot katera vas v našem okraju. Mislim, da ne pretiram, ako rečem, da bi bilo za našo deželo tudi dobro, ko bi bili vse nekako na manjši račun delali, bilo bi se dalo vsaj nekaj stotisočev prihraniti.

Pri takih razmerah se ni čuditi, da primanjkuje denarja, ker je treba vedno več dati, a je vedno manj virov, odkod jemati! Ni čuda tedaj, da so bili gospodje v prošlem zasedanju deželnega zbora v ne mali skrbi, odkod pokriti primanjkljaj? Mislili pa so tako: Na davek ne smemo nobene priklade določiti, davkoplačevalci že sedaj komaj izhajajo, na žgane opojne pijače tudi ne, vino je že dovolj obdačeno, kam torej? — Piva se vsled slabih vinskih letin še dalje več popije, torej dajmo pa pivo obdačiti! In res imamo sedaj naklado na pivo, o kateri se lahko reče, da je morala priti in je za davkoplačevalce tudi prav, da je prišla; vendar pa bi je nikoli ne bilo treba; naj bi bili oni gospodje, ki odločujejo v deželnem zboru, nekoliko bolj varčno gospodarili pri deželnih napravah, to se pravi: vse, kar se zida in gradi, delalo naj bi se za trpež, ne pa za lišpom, lepoto in novodobnimi ugodnostimi!

In s tem končujem ter prihajam na sklep svojega govora:

Kakor vidite, treba nam je tedaj vernih in varčnih mož, treba nam je mož, ki poznajo naše težave, treba mož, ki so v vedni dotiki s kmetijskim ljudstvom. Treba nam je poslance, ki se bode natanko ravnal po starem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“

5 4 31 2 M. M. Renc.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. novembra.

Staročeska stranka je v nedeljo sklenila, da se letos ne udeleži volitev v deželni zbor. „Politik“ piše o tem sklepu: „Česka narodna stranka se loči, ne za vedno, za nekaj časa iz češkega deželnega zbora, koder je bila od pričetka ustavnega življenja odvažen faktor v vseh političnih vprašanjih. Kot zastopnica volje češkega naroda je vstopila v deželno zbornico ter tekom let sestavila celoten program in tako ustvarila močno stranko iz vseh stanov. Najboljši možje so stali v njenih vrstah za naroda pravo. Sedaj stopa v ozadje, prepustajoč politični oder in vso odgovornost mladočeski stranki. Ta stranka je že leta 1889 odvzela Staročehom več mandatov, dasi je ves njen program v bistvu le zankanje in opozicija. Sedaj imajo Mladočehi prosto polje, sedaj naj pokažejo, ali znajo tudi pozitivno delovati. Staročehi jih ne bodo ovirali, temveč le opazovali, in, kedar bo potreba, zopet stopili v javnost.“ Mladočeski listi se posmehujejo tej izjavi, češ, da je staročeska stranka popolnem onemogla in za vedno mrtva. Kdo vé?

Zagrebski dogodek pred sodiščem. Zagrebsko sodišče je pred par dnevi izreklo sodbo nad onimi vseučiliščniki, ki so se vdeležili zažiganja ogerske zastave na Jelačičevem trgu. Obsodba se je glasila, da se jim odtegnejo ustanove in da morajo plačevati šolnine. Poleg tega je bilo 16 dijakov izključenih od poduka, in sicer 6 za vedno, 2 za štiri poletja in 8 za dve polletji. S tem seveda še ni rešena cela obravnava, ker bodo izključeni še drugi dijaki, ki so se tudi vdeležili nemirov. Trdi se, da je v to zadevo zapletenih nad 100 vseučiliščnikov. Poleg izključenja bodo kaznovani nekateri vdeleženci še z zaporem.

Izjava bivšega ministra Festeticsa. V včerajšnji seji ogerske zbornice je naznanil predsednik Szilagyi odstop ministra Festeticsa in imenovanje dr. Darányja novim poljedelskim ministrom, ki ob enem odlaga čast zborniškega podpredsednika. Nato je nastopil grof Festetics, ki je z naslednjimi besedami pojasnil svoj odstop: „Ker se je v javnosti veliko govorilo o moji osebi, naj mi zbornica dovoli, da ob kratkem pojasnim svoje stališče. Moj odstop je provzročila naredba, katero po svojem prepričanju smatram za popolno pravo, ki pa stranki, kateri imam čast pripadati, ni popolno po godu. Jaz nisem opravičen preiskovati, je li to prav ali ne. Spoštovati moram to prepričanje, kakor spoštujem tudi svoje. Ker sem pa uvidel, da se moji naredbi stavijo mnogovrstne zapreke v stranki, in ker se je ta upor pojavil tudi proti moji osebi, zato sem mislil, da storim največjo uslugo, ako odstopim“.

Nemščija. Berolinski listi se kaj marljivo pečajo o ministerskem svetu, ki se ima vršiti v prihodnjih dneh gledé vprašanja o vojaškem kazenskem zakonu. Državni kancler knez Hohenlohe in skoro vsi ministri so tega mnenja, da bi se ta zadeva ne prikrivala javnosti, le o cesarju se govori, da je odločen nasprotnik vsakere spremembe v tem oziru. „Münchner Neueste Nachrichten“ pristavljajo, da je od cesarjevega odloka odvisen obstanek vojnega ministra. To trditve zanikavajo mnogi vladi prijazni listi, mej njimi tudi „Berliner Post“, vkljub temu pa že ugibajo javni krogi o novem vojnem ministru. Celó v armadi se razširja vest, da bode Bronzartov naslednik general Wittich, sedanji poveljnik najstegajšega vojnega polka, ki je bil že v letu 1893 izbran vojnim ministrom, katerega pa vsled spretnega vodstva niso hoteli odtegniti od vojaške službe. Naj si bode temu, kakor hoče, jedno je gotovo, da ministerske razmere na Nemškem niso tako ugodne, kakor se to dozdeva na prvi pogled. Vzrok temu je zeló razširjena socijalna demokracija mej nemškimi vojniki, katere posledice se že čutijo v prvih vrstah vojaške uprave.

Deželnozborske volitve.

Odprto pismo g. dr. Karolu Slancu v Novem Mestu. Z ozirom na Vaše pismo, priobčene v Slovenscu št. 253., v katerem se sklicujete na Sent-Jernejke volilce, kakor da bi Vas bili pooblastili, delati zoper izvolitev g. V. Pfeiferja, izjavljamo podpisani v imenu 60 danes v Sent-Jernej zbranih volilcev, da odločno protestiramo zoper tako zakonito agitacijo, ter Vas pozivamo, da naznanite imena tistih mož, kateri so Vas pooblastili, kajti radovedni smo, kdo da se upa, zastopati celo veliko Sent-Jer-

nejsko občino in faro. Sent-Jernej, dne 5. novembra 1895. Anton Fettich Frankheim, župnik. Vaclav Vondrašek, kaplan. Jožef Poljanec, župan. Martin Metelko, Janez Frančič, Anton Barborič, Anton Jakše, odborniki.

Tretja enciklika neslanega dr. Slanca. Prejeli smo z Dolenjskega: Castiti gospodar! Pridite prihodnji torek, to je 5. novembra ob 4. uri popoldne k meni v Gradisce, da se bomo posvetovali o volitvah. Pripeljite seboj, kolikor morete dobiti Vaših sosedov. Gospod Gustav Pirc, ravnatelj kmetijske družbe kranjske, oni, ki „Kmetovalca“ piše, se je izjavil, da bo prevzel poslanstvo za naš kraj, če ga možje izvoliti hočeje. Pridite, da se zmenimo, drugače bodo brez Vas drugi gospodi poslanca odločevali in Vam bodo zopet Pfeiferja izvolili, katerega je venderle treba enkrat poslati v penzijo, ker je že 24 let poslanec, pa še nič ni storil za nas, ker ni mogel, ker ni vedel kako. V novomeškem okraju je vse za Pircu in proti Pfeiferju; ravno tako v Jesenicah, Veliki dolini, na Bučki, na Raki i. t. d. Pridite torej kolikor največ. S pozdravom dr. Slanc. Rudolfovo, 31. okt. 1895.

O p o m b a: Ako pripomnimo, da je v imenovanih občinah javno mnenje ravno nasprotno, kakor je opisuje dr. Slanc, povedali smo vse, kar je omeniti na najnovejši proizvod novomeškega abderita.

Na Koroški Beli sta izbrana za volilna moža župnik Turk in župan Šoklič.

Iz Mokronoga. Sporočam Vam izid volitve volilnih mož v trgu Mokronogu 5. novembra: Izvoljeni so gg. Franc Zupančič, Janez Virant, Janez Povše, Anton Majcen, Franc Pišek.

Iz Cerknice se nam poroča, da so dobili katoliško-narodni volilni možje pri volitvi v Cerknici do 195 glasov, nasprotniki pa največ 121 glasov. Zmaga je torej sijajna in pomenljiva za Notranjsko, zato je pa bilo tudi navdušenje katoliško-narodnih volilcev po zmagi nepopisno. Izvoljeni so bili: Kunstelj Franc, dekan iz Cerknice; in posestniki: Kebé Jakob iz Cerknice, Petrovič Franc iz Cerknice, Bonač Anton iz Begunj, Debevec Miha iz Begunj, Meden Janez iz Bezuljaka, Petrovič Janez iz Dolenje vasi, Leskovec Anton z Jezera, Skof Janez iz Martinjaka, Ogrinec Janez iz Grahovega, Debevec Janez iz Žerovnice.

Z Gorenjskega, 4. novembra. V našem radovljiškem okraju je letos jako živahno volitveno gibanje, ker skoro v vsaki večji občini so imeli ali še imajo svojega kandidata. To je dobro znamenje, ki kaže, da se v resnici tudi priprosto ljudstvo vedno bolj zanima za javno življenje ter si dobro ogleda kandidata, ki se jim ponuja ali ga drugi priporočajo. Ljudstvo čuti težko breme, ki je nosi, s strahom zré v negotovo bodočnost, zato pa se tudi ozira po možeh, ki bi mu mogli in hoteli pomoči iz bednega stanja ali vsaj po močeh preprečiti še večjo revščino. Pri vsem tem pa si je naš Gorenjec še ohranil jeklen značaj, da ne gre na limanice vsakemu liberalnemu sladkaču. Tako bode tudi pri prihodnjih volitvah navzlic „zaupnim“ možem „Narodove“ klike. Razni shodi naše stranke so odprli ljudem oči, da dobro vedo ločiti prijatelje od neprijateljev ljudstva. Zadnje nedeljo se je vršil volilski shod na Dobravi pri Kropi. Na povabilo domačega gosp. župnika V. Aljančiča se je zbralo v šolski sobi do poldrugsto volilcev, večina iz domače župnije, nekaj tudi mošenjske župnije, iz Kroke in Kamne Gorice, da je bila soba polna. G. župnik pozdravi zborovalce, zahvaljujoč se jim na obilni udeležbi, pojasni važnost volitev, priporoča jim soglasno volitev volilnih mož.

Nato vsled želje g. župnika g. dr. Ig. Žitnik v daljšem govoru našteva potrebne lastnosti deželnega poslanca, ki naj nikjer in nikdar ne išče svojega imena in slave, temveč le koristi svojih volilcev in v obče dežele; opisuje delovanje deželnega zbora v zadnjih šestih letih ter razne potrebe in zahteve deželne uprave. Konečno pozivlja navzoče, naj volijo zanesljive volilne možje, ki bodo glasovali za kandidata, ki ga jim priporoča večina volilcev in slov. kat. pol. društvo. Poslušalci so med govorom pritrdjevali govorniku in se mu mnogi po govoru zahvaljevali za poljudna pojasnila o važnosti volitev.

Volilno gibanje. Izvoljenih je bilo volilnih mož kat.-narodne stranke v Dobrunjski občini 9, pri D. M. v Polji 7, na Vrhniki 9, v St. Vidu 5, v Rudniku 2, v Smartnem pod Smarno goro 4, pri Sv. Jakobu na Savi 1, v Slavini 4. — Po več krajih so se vršile volitve soglasno.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. novembra.

(Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji.) C. g. mestni župnik Ivan Novak v Radovljici je imenovan dekanom radovljiškega okraja in udom okrajnega šolskega sveta. Premesčena sta š. gospoda kapelana: Anton Nemeš iz St. Jurija pri Kranju kot župni upravitelj v Kokro, Eduard Kosobud iz Knežaka v St. Jurij pri Kranju. Novonameščen je š. g. Josip Solar kot kapelan v Knežaku.

(Za poplavljenec) sta nam izročila: Mil. gosp. generalvikar dr. Pauker 10 gld. in „duhovnik v Ljubljani“ 10 gld. Bog plačuj stotero!

(Z Dobrove.) 5. novembra. Z revolverjem je obstrlel 7½, leta stari šolski deček svojo triletno sestro v Stranski Vasi št. 2. Stariši so bili odsotni in dečko je staknil pod omaro revolver ter se igral z njim. Prišedši okoli hiše, dobi na pragu stoječo sestro, pomeri va-njo, spak se res sproži ter kroglica zadene dete v zgornji levi del trebuha. Deklica ni občutila nikakih hudih bolečin in, ko mati na strel priteče, dekletce še pripoveduje, kako je Janezek ustrelil. Kroglica je ostala otroku v životu in, kar se vidi po preteku 30 ur, ni drobovina nič poškodovana in svinčenka mora kje v rebrih tičati. Dekletce se dokaj dobro počuti. Odpeljali so jo v bolnišnico na odredbo zdravnikov. — Olovek bi se tu jadir nad malomarnostjo starišev. Pa ker imajo tako čuda posla in pri domu še vse navskriž radi prezidavanja hiše po potresu in ker je oče kupil revolver ob potresni dobi radi obilnih potepuhov, ki so se okoli vlačili in je on moral več časa z vso rodbino zunaj prenočevati, upamo, da bodo oblasti milostno ravnale z njim, dasiravno bi sicer v enakem slučaju jako kazniv bil. — 4. t. m., v ponedeljek, smo imeli pri nas tudi volitev volilnih mož za deželnozborske volitve. Izvoljeni so štirje vrlo zanesljivi možje katol.-narodne stranke.

(Pojasnilo.) Z ozirom na dopis iz Domžal, objavljen v „Slovencu“ dne 2. novembra, imamo po pojasnilu gospoda Graška nastopno dostaviti: Gospod Grašek se je peljal na povabilo gosp. Močnika v Domžale, ne da bi vedel, da je ondi kak volilni shod; to je videl še le, ko je stopil v dvorano. Na shodu je le kot gost mirno poslušal govorjenje in se ni udeleževal ne hvale ne graje, ne na jedno, ne na drugo stran. — Proti Kersniku je bil on takrat, ko se je šlo za kamniški kolodvor, in je še sedaj proti njemu, zato je lahko sedaj zunaj dvorane rekel, da Kersnika ne voliti. Ni torej resnično, kar se mu očita, da bi drugače govoril, kakor misli, da bi se spredaj hlinil, za hrbtom pa žugal, ali da bi bil poljuboval Kersniku rob njegove obleke. — S tem, menimo, da smo stvar povoljno pojasnili na obe strani, vrnili gospodu Grašku njegovo čast, če je bila žaljena, pa tudi gospod Kersnik vé, da niti tisti, na katere je on trdno zidal na shodu, niso bili na njegovi strani.

(Iz Šmartina pri Litiji) 2. nov. Na dan vseh Svetnikov popoldne pelo je tukajšno pevsko društvo „Zvon“ na tukajšnjem pokopališču več pesem žalostink, kar je vse hvale vredno. Nekaj pa želimo: Kadar se poje Gospodova molitev „Oče naš“, se spodobi, da so odkriti pevci in pričujoče občinstvo.

(Iz Prage,) 29. oktobra. Vsaka reč ima svoj konec, tako tudi narodopisna razstava. Da bi se dosegel drugi milijon, so jo še za nekaj dni podaljšali in kmalu bi bil ostal nedopolnjen. Število obiskovalcev je močno poskočilo povodom obiskov članov cesarske hiše, a vendar bil bi lahko okisk še večji. V 162 dnevih je obiskalo razstavo 2,065,285 oseb, ono jubilejno pa v 157 dnevih 2,434,921. Druga milijonta je bila delavka Rossmanova, za njo prodajalec platna Horáček. Oba sta bila obdarovana. — Ko se je vračalo občinstvo od zaključenja razstave domov, balo se je redarstvo, da se bodo godili nemiri in je zato varovalo javna nemška poslopja. Delo sta imela redarja pri nemškem gledališču. Tam sta vrgla dva mladeniča patrono na tla ter zbežala. Redarja sta ju dohitela in konstatirala, da sta napadovalca burša. Nemški časopisi so prišli ob veselje, tožiti o zatiranju Nemcev v Pragi. — Dokler je trajala razstava, je imel tovarnar Reissen-zahn le češki napis, zdaj se pa že vidi i nemški: „Landwirtschaftliche Maschinenfabrik u. Giesserei.“ — Zdaj, ko je preklicano izjemno stanje, imajo javni organi veliko manj dela. Zares, ti so je čutili najhuje. — Župan Miva ne sme kandidirati kot poslanec, ker se spoznava h katoliški veri. Pred štiri

rimi leti ni smel kandidirati Stastny kot atheist. Tako mero ima dr. Julij Greg. — Poslanec Zátka jo je volilcem v Budjejevicah dobro povedal. „Volilcev ne smatram kot svoje upnike, sebe pa ne za njih dolžnika. Ne zahtevam vaše hvaležnosti, tudi ljubezni ne, apeliram le na vaš razum“

(Iz Brna.) 28. oktobra. Za skupino mest Mohelnice, Loštice, Litovel in Usov predlaga narodna stranka kot poslanca v deželni zbor Rudolfa Schönhöferja. V Olomucu in Tišnovu ne bode volila. — V Brnu se ustanovi kor z nadvojvodo na čelu. — Župnika Fonka je zadel med sveto mašo mrtvoud.

(Iz Rima.) Slavnostij sicer v Rimu ne manjka, pa zadnje dni smo vendar imeli nekaj posebnega, kar ni vsaki dan. Prišel sem 31. oktobra slučajno v Petrovo cerkev, kar zagledam v desni kapeli blizu velikega altarja precejšnjo množico ljudstva; cerkovniki so še pripravljali nekaj na altarju D. M. in sv. Gregorija Nazijanskega. Kaj pa bo to, sem se vprašal? Hitro se spomim, kar sem bral prejšnji dan v časnikih, da so rusinski romarji v Rimu in da bo danes njihov metropolit opravljal slovesno službo božjo v Petrovi cerkvi. In res, kmalu se prikaže iz zakristije veličastna procesija: najprej kleriki grškega zavoda, potem mnogoštevilna duhovščina s križem, kanoniki, dva škofa, sufragana levovskega metropolita monsig. Pelec iz Přemisa in monsig. Kuilowský iz Stanislavova, nazadnje metropolit sam v svoji nadškofovski opravi. Impozantno je bilo gledati ta nenavaden sprevid. Občinstva je od vseh strani navrelo v kapelo, navzoči so bili tudi rusinski romarji, mej katerimi sem videl več kmetov v maloruski narodni noši. Začela se je služba božja po obredu sv. Bazilija. Kako mogočno so odmevali krepki glasovi častitljive staroslovanske po neizmernih prostorih Petrove cerkve. Zbrali so se pred grobom prvaka apostolov zastopniki rusinskega naroda, ki je toliko pretrpel za svojo vero in svoj obred. Mej dvema bratskima narodoma živé Rusini, ki pa ne ravnata ž njimi po bratovsko. Njihovi bratje po krvi in jeziku — Rusi — jih hočejo z ognjem in mečem izgnati iz ovčinjaka Gospodovega, drugi, bratje po veri, Poljaki, so jim skušali vzeti svetinjo njihovega obreda in jezika. — Ta slovesna služba božja pred nogami sv. Petra se mi zdi kakor triumf rusinskega naroda nad njegovimi nasprotniki. Ti glasovi, ki so odmevali pod mogočno kupolo sv. Petra, razlegali se bodo daleč tja po rusinskih stepah. Mislimo, da je ta dan zopet storjen jeden korak k zjedinenju Izhoda s katoliško cerkvijo, kar tako živo želi sivi starček Leon XIII. — O Rusinih je jedenkrat rekel papež Gregorij XIII.: „O vi moji Rusini, upam, da se bo po Vas povrnil izhod h katoliški edinosti.“ Da, v Petrovi ladiji je prostor za vse narode in jezike. Katoliška cerkev tirja edinost v veri, dopušča pa in odobruje častitljive in opravičene zunanje obrede. Vprašam tiste časnikarje, zlasti slovenske, ki ne nehajo metati svojih podkupljenih strel na „latinizatorje“, ali bi bilo mogoče n. pr. v kaki katedrali ruski v Petrogradu tako slovesno opravljati službo božjo v latinskem jeziku, kakor so jo Rusini v slovanskem jeziku v Petrovi cerkvi? Kdo je tedaj intoleranten? — Kaj takega je mogoče samo v katoliški cerkvi, ravno zato kar je katoliška t. j. splošna. Se nekaj važnega je v zvezi s to slovesnostjo. Govori se po Rimu, da bo metropolit Silvester Sembratowicz imenovan v bodočem konzistoriju za kardinala. To bo zopet nov dokaz papeževe naklonjenosti do izhodnega obreda, zlasti slovanskega. — Nadalje dobijo Rusini v Rimu svoj poseben kolegij. Doslej so bili njihovi gojenci v grškem kolegiju, ki je namenjen za vse izhodne narode: Grke, Slovane in celo za grško-zjedinjene Rumune in Lahe.

(Zdravje v Ljubljani) od 27. oktobra do 2. novembra: Stevilo novorojencev 16, umrlih 10. Med njimi za vratico (davico) 1, za jetiko 2, vsled mrtvoda 1, vsled starostne oslabelosti 1, za različnimi boleznimi 5. Med njimi sta 2 tujca in 3 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za ošpicam 17 in za vratico 7.

(Polijska kronika) Mestna policija aretovala je od ponedeljka 4. novembra do torka 5. novembra v jutro 14 oseb, in sicer: 6 zaradi hudodelstva

težke telesne poškodbe po § 157. kazenskega zak., 7 zaradi razgrajanja in kalenja nočnega miru, 1 pa zaradi beračenja.

(Težka telesna poškodba.) Preteklo nedeljo po noči napadli so pobalini na Opekarski cesti krojaškega pomočnika Alojzija Modie in ga težko telesno poškodovali. Da se je prigodil ta slučaj, katerega znači kazenski zakonik kot hudodelstvo težke telesne poškodbe, na predmestnem kraju, čegar cesta je vkljub kričeči potrebi in pritožbam po noči brez razsvetljave in policijske straže, ni čuda, pač pa je čuda in škandal to, da se javna varnost v ljubljanskih predmestjih vzlic vsem pritožbam ali samo površno ali pa prav nič ne varuje!

Društva.

(Mestna hranilnica ljubljanska.) Meseca oktobra 1895 uložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 573 strank gl. 194.146:20, 420 strank pa vzdignilo gl. 242.284:85.

(Vabilo h koncertu) na korist šolske mladini, kojega priredijo boštanski pevci pod vodstvom gosp. nadučitelja Alojzija Račiča dne 10. novembra 1895, točno ob 4. uri popoldne v prostorih gosp. Alojzija Drmelja v Boštanju z nastopnim vsporedom: A. 1. Haydn I.: Cesarska himna. 2. Härtl I.: Pozdrav. 3. Račič Al.: Naša zvezda. 4. Nedved A.: Moj dom. 5. Nedved A.: Nazaj v planinski raj. 6. Nedved A.: Avstrija moja. B. Prosta zabava. — Vstopnina: Glede na namen veselice, se bodo najhvaležneje vsprejemali beliči, krone, goldinarji, petaki ter tudi — desetaki!

Telegrami.

Dunaj, 6. novembra. Dr. Lueger ni potrjen za dunajskega župana (?)

Bohinjska Bistrica, 6. novembra. Izvoljeni štirje volilni možje katoliško-narodne stranke s 63 glasovi. Nasprotniki so se volitve zdržali.

Stari Trg, 6. novembra. Voljenih so glasno vseh deset volilnih mož katoliško-narodne stranke.

Bučka, 6. novembra. Tukaj za občino Studenec voljenih šest mož. Vsi za g. V. Pfeiferja. Nasprotne stranke ni bilo. Agitacija dr. Slanca je bila toraj pri nas prazna in popolnoma brez uspeha. (Cfr. Dr. Slančevo okrožnico.)

Raka, 6. novembra. Izvoljenih je na Raki 7 poštenih mož, kateri bodo 21. t. m. pri volitvi poslanca vsi glasovali za g. Viljema Pfeiferja.

Novomesto, 6. novembra. V Šmihel-Stopiški občini je bilo danes izvoljenih 16 katoliško-narodnih mož.

Borovnica, 6. novembra. Tudi pri nas je vendar enkrat zmaga naša. Vsi 4 volilni možje pripadajo kat.-narodni stranki. Slava vrlim volilcem!

Žužemberk, 6. novembra. Izvoljeni volilni možje so vsi katol.-narodne stranke.

Dunaj, 6. novembra. Poslanec Pfeifer in tovariši so stavili nujni predlog za državno podporo po povodnji in drugih neizgovarljivih poškodbah na Kranjskem.

Dunaj, 6. novembra. „Fremdenblatt“ pravi na govorico, razširjajočo se v parlamentarnih krogih, da dr. Lueger ne bo potrjen, da o tem nima dosedaj nobenega oficijelnega poročila.

Dunaj, 5. novembra. (Poslanska zbornica.) V teku današnje debate o vladni predlogi gledé melioracijskega posojila je izjavil poljedelski minister grof Ledebur, da pripozna veliko važnost melioracij. Njihov namen je, deželam s slabimi gospodarskimi razmerami pomagati. (Pohvala.) Minister upa, da bode novi duh zakona obrodil mnogo sadov na polju postavodajalstva. Konečno priporoča, naj zbornica vsprejme predlogo z spremembami odseka. Posl. Nitsche izjavlja, da je načelno zadovoljen s predlogo, da pa ta za male kmetovalce nima nikake veljave, ker se ozira samo na veleposestvo, ter zahteva, naj se v tem smislu spremeni. Poslanec Fux trdi, da je predloga zelo važna za deželno-hipotečne interese. Poslanec Tekly izjavi, da bode nje-

gova stranka glasovala za predlogo. Poslanec Scheicher ne more upati, da bi se iz tega zakona zamogle izvajati kake dobre posledice za kmečki stan. Govornik sicer nikakor ne bode ugovarjal zakonu kot takemu, toda potem ni potreba bobnati v svet, da je s tem storjen začetek socijalnemu delovanju. Na to se je pričelo nadrobno posvetovanje. — Finančni minister Bilinski je dovolil z ozirom na važnost tega zakona prostost koleka in taks. Predloga se vsprejme v drugem in tretjem branju. — Prihodnja seja jutri.

Dunaj, 5. novembra. Minister dr. Darányi je obiskal danes dopoldne nadvojvodo Karola Ludovika.

Zagreb, 5. novembra. Deželni zbor je vsprejel predlog, da se izključi poslanca Ružiča od 15 sej, ker je v svojem govoru razžalil bana Hedervarya.

Reka, 5. novembra. V vasi Grohovo se zemlja z nova useda. Več hiš je že porušeni. Boje se, da se pogrezne cela občina.

Praga, 5. novembra. Danes so se pomilostili vsi oni kaznjenci, ki so bili obsojeni v zapor radi političnih prestopkov.

Praga, 5. novembra. V pankraški kaznilnici so bili danes pomiloščeni trije kaznjenci, ki so bili obsojeni radi nemirov in razžaljenja cesarja na večletno ječo. V Plznu so odpustili osem omladistov in pet drugih kaznencev, mej njimi Rašina, Hahna, Skabo in Sokola.

Brno, 5. novembra. Češka petrolejska čistilnica v Přivozu je v ognju.

Inomost, 5. novembra. Pri včerajšnjih 34. deželnozborskih volitvah v kmetskih občinah je bilo izvoljenih 31 konservativnih in 3 liberalni poslanci.

Berolin, 5. novembra. Cesar Viljem je imenoval portugalskega kralja načelnikom 20. pehotnega polka, kateremu je poprej načeloval njegov oče.

Pariz, 5. novembra. Vojni minister Cavaignac je sklenil, ustanoviti mesto glavnega tajnika v vojnem ministerstvu.

Pariz, 5. novembra. Kakor poročajo zasebni brzojavi iz Carmauxa, noče Ressayguier nič slišati o kakem razsodišču vkljub velikemu prizadevanju od ministerske strani.

Rim, 5. novembra. Bivšega avstro-ogerskega poslanika barona Brucka je vsprejel včeraj kralj v zasebni avdijenci. Zvečer je odpotoval na Dunaj.

Rim, 5. novembra. „Agenzia Stefani“ poroča, da sta sklicana zbornica in senat na 21. t. m.

Bukarešt, 5. novembra. Danes se je objavil v zbornici kraljev odlok, s katerim se razpušča postavodajalni zbor. Nove volitve so razpisane na 22. do 28. novembra. Novi poslanci se snidejo 19. decembra. Povod razpuščenju je novo ministerstvo.

Hennebergova svila

— pristna le, ako se naroči neposredno od moje tovarne — črna, in barvena, od 35 kr. do gl. 14:65 meter, — gladka, progasta, križasta, vzorčasta, damasti itd. (okoli 240 raznih kakovosti in 2000 raznih boj, vzorcev itd.) poštnine in carine preste na dom. Vzorec točno. Dvojni pismeni porto v Svico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
43 (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Carihu. 17-16 1

Umrli so:

4. novembra. Marija Pušnar, sirota, 40 dni, Reber št. 6, črvesni katar.

5. novembra. Marjeta Merčun, gostija, 74 let, Streliške ulice 3, vnetica trebušne mrene. — Karol Bartel, jermenarjev sin, 13 mesecev, Sv. Petra cesta 91, davica.

V hiralnici:

5. novembra. Marjeta Brodnik, gostija, 66 let, jetika.

Tujci.

4. novembra.

Pri Stonu: Gspandl, Steiner, Mossmann z Dunaja. — Sevkaz z Rakeka. — Sindelar, Bubak iz Trsta. — Slibar iz Sele. — Wetendorfer iz Čakovca. — Hellmann iz Panofol-a. — Girstenbreu iz Celovca. — Kuhn iz Zateca. — Hanusch iz Haasberga. — Sadnek iz Senožeč. — Selan iz Pulja.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Pri **Maliču**: Feilhuber, Puschenjagg, Weiss, Löwy, Wolf, Zachariads, Oberländer z Dunaja. — Mall iz Bolzana. — Kopetzky iz Beljaka. — Weber iz Starega Trga. — Wenediker iz Radovljice. — Steinberg, Wilcher iz Grada. — Vrečko, Jonke iz Podsrede. — Kogej s Kranjske Gore. Pri **Lloydu**: Stefan z Dunaja. — Effenberger iz Brna. — Golia iz Novega Mesta. Pri **bavarskem dvoru**: Ros iz Vidna. — Randick z Reke. Pri **južnem kolodvoru**: Jančigar iz Dobrunj. — Bayer iz Hamburg-a. — Spendal iz Polja. — Sondorfer iz Celja. — Pogačnik iz Trbiča. — Golobič, Bezek iz Semiča. — Pohl iz Grada. — Krasnik iz Pirniča. Pri **avstrijskem caru**: Müller iz Hamburg-a.

Tržne cene v Ljubljani

dné 6. novembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 20	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	7	Surovo maslo,	72
Ječmen,	6 40	Jajce, jedno	3
Oves,	7	Mleko, liter	10
Ajda,	7 80	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	8	Telečje	70
Koruza,	6 80	Svinjsko	68
Krompir,	3	Koštrunovo	36
Leča, hktl.	12	Piščanec	45
Grah,	12	Golob	17
Fižol,	12	Seno, 100 kgr.	2 50
Maslo, kgr.	90	Slama, 100	2 50
Mast,	70	Drva trda, 4 kub. m.	7 90
Špeh svež,	68	" mehka, 4 "	5 50

Meteorologično poročilo.

Dat.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
5	9. zvečer	737.8	10.7	brezv.	oblačno	
6	7. zjutraj	740.4	6.6	sr. szah.	del. oblak.	15
	2. popol.	740.9	13.9	m. zah.	skoro oblak.	

Srednja večerajna temperatura 8.9°, in za 28 nad normalom.

Leopold Tratnik

prej M. Schreiner,

pasar in zlatar,

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27,

priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in slav. občinstvu svojo

najstarejšo in najboljše urejeno delavnico za izdelovanje različne

cerkvene posode in orodja.

Vsakatero naročilo izvrši kar možno hitro natančno po cerkvenih pravilih in lepih vzorcih v raznih slogih. — Na željo prečast. in spošt. naročnikov pošlje načrte ali že izgotovljene predmete rad vsakomur na ogled.

Staro blago popravi, prenovi, pozlati, posrebrni in poniklja po najnižji ceni. 661 52—45

Krasno in umetno izvršene predmete imam v zalogi na Sv. Petra cesti št. 23, katere naj si blagovolijo prečast. gospodje prilično ogledati.

Eksekutivne dražbe.

Jurija Rabuze s Hriba jedna šestina posestva (1184 gld. 30 kr.) dné 13. novembra in 18. decembra v Kočevju.

Jurija Rozmana z Radene posestvo (46 gld. 80 kr.) dné 15. nov. (druga) v Črnomlju.

Antona in Karoline Spraje v Žužemberku posestvo (1010 gld.) dné 15. nov. in 13. dec. v Žužemberku.

Jurija Intiharja iz Lužarjev zemljišče (770 gld.) dné 15. nov. in 20. dec. v Vel. Lašah.

Blaza Pavliča iz Topola posestvo (900 gld.), terjatev 189 gld. 50 kr., dné 14. nov. in 16. dec. v Cerknici.

V plodovito nalaganje glavnice

priporočljiva so

4% kronina zastavna pisma avstr. osrednje zemljiške kreditne banke.

Na zastavna pisma osrednje zemljiško-kreditne banke morejo se postavno naložiti pupilarni denarji, ustanovne svote, in depoziti, vojaški službeni denarji in kavotje za poroke. Vrh varnosti so še ta pisma oproščena vsakega dohodninskega davka.

(18 7-3) Menjalnična delniška družba „MERCUR“, I., Wollzeile, Dunaj, Mariahilferstr. 74 B.

Konjski cvet

(pomnoženi restitucijski tok)

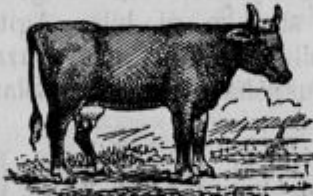
steklenica 1 gld., 5 steklenic 4 gld.

rabi se za drgnjenje v krepilo konjskih udov. Ta



cvet, mnogo let po izkušenih živinozdravnikih in od praktičnih poljedelcev priznan kot krepljen, lajša otrpnelost konjskih udov ter služi v krepilo pred in v restituciji (obvrščenje) po kakem trudapolnem delu.

Skušena redilna štupa za živino, za konje rogato živino, ovce, prašiče i. t. d.



Rabi se skoro 40 let z najboljšim vspehom večinoma po hlevih, ako živinče nemore jesti; zboljšuje mleko.

Zametek z rabilnim navodom vred velja

50 kr., 5 zametkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

priporoča in razpošilja na vse strani s prvo pošto

lekarnar 113 38

Ubalđ pl. Trnkóczy, Ljubljana, Kranjsko.



Licitacija.

Vsled podiranja deželne hiše v Gospodskih ulicah prodalo se bode

staro stavbinsko gradivo,

kakor lomljen in rezan kamen, razna opeka, les, vrata in okna, strešni žlebovi, železje, strelovodi, kloseti itd. Kdor želi kaj kupiti, vdeleži naj se dražbe, ki se bode vršila na mestu samem

dné 9. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne.

Natančnejša pojasnila se izvedó v stavbeni pisarni v deželni hiši (Landhaus).

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, dné 5. novembra 1895. 642 2—1

Dunajska borza.

Dné 6. novembra.

Skupni državni dolg v notah	99 gld. 80 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 " 10
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 10
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 " 60
Ogerska zlata renta 4%	120 " 50
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	98 " 40
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1038 " —
Kreditne delnice, 160 gld.	385 " —
London vista	120 " 55
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 87 1/2
20 mark	11 " 78
20 frankov (napoleonidor)	9 " 58 1/2
Italijanski bankovci	45 " 07 1/2
C. kr. cekini	5 " 69

Dné 5. novembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	147 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 " —
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	197 " 50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 35
Tisine srečke 4%, 100 gld.	143 " —
Dunavske vravnave srečke 5%	130 " 75
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107 " 65
Posojilo goriškega mesta	112 " —
4% kranjsko deželno posojilo	99 " 25
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 10
Priporitetne obveznice državne železnice	216 " 75
" južne železnice 3%	166 " 50
" južne železnice 5%	131 " 50
" dolenskih železnic 4%	99 " 50

Kreditne srečke, 100 gld.	203 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140 " —
Avstrijskega rudičnega križa srečke, 10 gld.	17 " 50
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " —
Salmove srečke, 40 gld.	69 " 50
St. Genois srečke, 40 gld.	71 " —
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 " —
Ljubljanske srečke	23 " —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	172 " 50
Akcije Ferdinandovev. železn., 1000 gl. st. v.	3430 " —
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	515 " —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	107 " 75
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	— " —
Montanska družba avstr. plan.	94 " —
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	180 " —
Papirnih rubljev 100	129 " 50

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zguž. pri šrobanjih, pri izšrobanju najmanjšega dobitka.

Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.